

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قانون مجازات اسلامی
(نموداری)
(مصوب ۹۲/۲/۱)

تدوین: رضا بولاغی - حبیب الله جمادی

انتشارات چتر دانش

رشته حقوق با تمام شاخه‌ها و گرایش‌هایش، به‌منزله یکی از پرطرفدارترین رشته‌های دانشگاهی کشور، تعداد فراوانی از دانشجویان علوم انسانی را به‌خود جلب کرده است؛ دانشجویانی که پس از تحصیل، وارد عرصه خدمت شده و در مناصب و جایگاه‌های گوناگون به ایفای وظیفه مشغول می‌شوند.

منابعی که در دانشکده‌های حقوق، مبنای کار قرار گرفته و تحصیل دانشجویان بر مدار آن‌ها قرار دارد، در واقع، مجموعه کتب و جزواتی هستند که طی سالیان متمادی چنان‌که باید تغییر نیافته و خود را با تحولات و نیازهای زمانه هماهنگ نکرده‌اند.

این، درحالی است که نیاز مبرم دانش‌پژوهان به مجموعه‌های پربار و سودمند امری انکارناپذیر است. به‌این ترتیب، ضرورت تدوین کتب غنی و ارزشمند برای رفع نیازهای علمی دانشجویان رشته حقوق و نیز رشته‌های متأثر از آن، باید بیش از گذشته مورد توجه قرار گیرد؛ کتاب‌هایی که روزآمدی محتوای آنها از یک سو و تناسب آنها با نیاز دانش‌پژوهان از سوی دیگر، مورد توجه و لحاظ ناشر و نویسنده، قرار گرفته باشد.

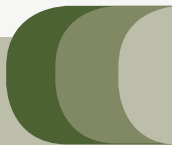
مؤسسه آموزش عالی آزاد چتر دانش، در مقام مؤسسه‌ای پیشگام در امر نشر کتب آموزشی روزآمد و غنی، توانسته است گام‌های مؤثری در همراهی با دانشجویان رشته حقوق بردارد. این مؤسسه افتخار دارد که با بهره‌مندی از تجربیات فراوان خود و با رصد دقیق نیازهای علمی دانشجویان، به تولید آثاری همت گمارد که مهم‌ترین دستاورد آن‌ها، تسهیل آموزش و تسریع یادگیری پژوهندگان باشد. انتشارات چتر دانش امیدوار است با ارائه خدمات درخشان، شایستگی‌های خود را در این حوزه علمی بیش از پیش به منصه‌ی ظهور برساند.

فرزاد دانشور

مدیر مسئول انتشارات چتر دانش

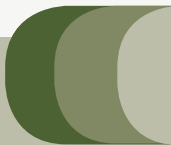
۱۴.....	قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
۱۴.....	کتاب اول: کلیات.....
۱۴.....	بخش اول: مواد عمومی.....
۱۴.....	فصل اول: تعاریف.....
۱۶.....	فصل دوم: قلمرو اجرای قوانین جزائی در مکان.....
۲۰.....	فصل سوم: قلمرو اجرای قوانین جزائی در زمان.....
۲۴.....	فصل چهارم: قانونی بودن جرایم، مجازات‌ها و دادرسی کیفری.....
۲۵.....	بخش دوم: مجازات‌ها.....
۲۵.....	فصل اول: مجازات‌های اصلی.....
۳۱.....	فصل دوم: مجازات‌های تکمیلی و تبعی.....
۳۸.....	فصل سوم: نحوه تعیین و اعمال مجازات‌ها.....
۴۴.....	فصل چهارم: تخفیف مجازات و معافیت از آن.....
۵۱.....	فصل پنجم: تعویق صدور حکم.....
۵۵.....	فصل ششم: تعلیق اجرای مجازات.....
۶۲.....	فصل هفتم: نظام نیمه آزادی.....
۶۳.....	فصل هشتم: نظام آزادی مشروط.....
۶۵.....	فصل نهم: مجازات‌های جایگزین حبس.....
۷۳.....	فصل دهم: مجازات‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی اطفال و نوجوانان.....

۷۸.....	فصل یازدهم: سقوط مجازات.....
۷۸.....	مبحث اول: عفو.....
۸۴.....	مبحث دوم: نسخ قانون.....
۸۴.....	مبحث سوم: گذشت شاکی.....
۹۱.....	مبحث چهارم: مرور زمان.....
۹۴.....	مبحث پنجم: توبه مجرم.....
۹۶.....	مبحث ششم: اعمال قاعده درأ.....
۹۷.....	بخش سوم: جرایم.....
۹۷.....	فصل اول: شروع به جرم.....
۱۰۱.....	فصل دوم: شرکت در جرم.....
۱۰۲.....	فصل سوم: معاونت در جرم.....
۱۰۴.....	فصل چهارم: سردستگی گروه مجرمانه سازمان یافته.....
۱۰۵.....	فصل پنجم: تعدد جرم.....
۱۱۶.....	فصل ششم: تکرار جرم.....
۱۱۹.....	بخش چهارم: شرایط و موانع مسؤولیت کیفری.....
۱۱۹.....	فصل اول: شرایط مسؤولیت کیفری.....
۱۲۰.....	فصل دوم: موانع مسؤولیت کیفری.....
۱۳۰.....	بخش پنجم: ادله اثبات در امور کیفری.....
۱۳۰.....	فصل اول: مواد عمومی.....

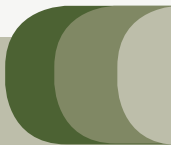
۱۳۱	فصل دوم: اقرار
۱۳۴	فصل سوم: شهادت
۱۴۰	فصل چهارم: سوگند
۱۴۳	فصل پنجم: علم قاضی
۱۴۴	بخش ششم: مسائل متفرقه
۱۵۰	کتاب دوم: حدود
۱۵۰	بخش اول: مواد عمومی
۱۵۲	بخش دوم: جرایم موجب حد
۱۵۲	فصل اول: زنا
۱۵۵	فصل دوم: لواط، تفخیذ و مساحقه
۱۵۷	فصل سوم: قوادی
۱۵۸	فصل چهارم: قذف
۱۶۳	فصل پنجم: سبّ نبی
۱۶۴	فصل ششم: مصرف مسکر
۱۶۴	فصل هفتم: سرقت
۱۶۸	فصل هشتم: محاربه
۱۷۰	فصل نهم: بغی و افساد فی الارض
۱۷۲	کتاب سوم: قصاص
۱۷۲	بخش اول: مواد عمومی

۱۷۲	فصل اول: اقسام و تعاریف جنایات
۱۷۹	فصل دوم: تداخل جنایات
۱۸۲	فصل سوم: شرایط عمومی قصاص
۱۸۹	فصل چهارم: راه های اثبات جنایت
۱۹۸	فصل پنجم: صاحب حق قصاص
۲۰۵	فصل ششم: شرکت در جنایت
۲۰۸	فصل هفتم: اکراه در جنایت
۲۱۰	بخش دوم: قصاص نفس
۲۱۱	بخش سوم: قصاص عضو
۲۱۱	فصل اول: موجب قصاص عضو
۲۱۴	فصل دوم: شرایط قصاص عضو
۲۲۲	بخش چهارم: اجرای قصاص
۲۲۲	فصل اول: مواد عمومی
۲۳۰	فصل دوم: اجرای قصاص نفس
۲۳۱	فصل سوم: اجرای قصاص عضو
۲۳۵	کتاب چهارم: دیات
۲۳۵	بخش اول: مواد عمومی
۲۳۵	فصل اول: تعریف دیه و موارد آن
۲۳۶	فصل دوم: ضمان دیه

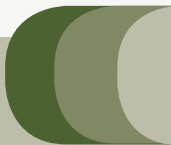
۲۳۷	فصل سوم: راه های اثبات دیه.....
۲۴۰	فصل چهارم: مسؤؤل پرداخت دیه.....
۲۴۷	فصل پنجم: مهلت پرداخت دیه.....
۲۴۹	فصل ششم: موجبات ضمان.....
۲۶۶	فصل هفتم: تداخل و تعدد دیات.....
۲۷۱	بخش دوم: مقادیر دیه.....
۲۷۱	فصل اول: دیه نفس.....
۲۷۳	فصل دوم: قواعد عمومی دیه اعضاء.....
۲۸۱	فصل سوم: دیه مقدر اعضاء.....
۲۸۱	مبحث اول: دیه مو.....
۲۸۵	مبحث دوم: دیه چشم.....
۲۸۷	مبحث سوم: دیه بینی.....
۲۹۰	مبحث چهارم: دیه لاله گوش.....
۲۹۱	مبحث پنجم: دیه لب.....
۲۹۲	مبحث ششم: دیه زبان.....
۲۹۷	مبحث هشتم: دیه گردن.....
۲۹۷	مبحث نهم: دیه فك.....
۲۹۸	مبحث دهم: دیه دست و پا.....
۳۰۰	مبحث یازدهم: دیه ستون فقرات، نخاع و نشیمنگاه.....

۳۰۳	مبحث دوازدهم: ديه دنده و ترقوه.....
۳۰۴	مبحث سيزدهم: ديه ازاله بكارت و افضاء.....
۳۰۶	مبحث چهاردهم: ديه اندام تناسلى و بيضه.....
۳۰۷	مبحث پانزدهم: ديه پستان.....
۳۰۸	فصل چهارم: قواعد عمومى ديه منافع.....
۳۰۹	فصل پنجم: ديه مقرر منافع.....
۳۰۹	مبحث اول: ديه عقل.....
۳۱۰	مبحث دوم: ديه شنوايى.....
۳۱۱	مبحث سوم: ديه بينايى.....
۳۱۲	مبحث چهارم: ديه بويابى.....
۳۱۳	مبحث پنجم: ديه چشايى.....
۳۱۳	مبحث ششم: ديه صوت و گويابى.....
۳۱۴	مبحث هفتم: ديه ساير منافع.....
۳۱۵	فصل ششم: ديه جراحت.....
۳۲۰	فصل هفتم: ديه جنين.....
۳۲۲	فصل هشتم: ديه جنائت بر ميت.....
۱۳۷۵..... ۳۲۶	كتاب پنجم: تعزيرات و مجازاتهاي بازدارنده مصوب ۱۳۷۵.....
۳۲۶	فصل اول: جرايم ضد امنيت داخلى و خارجى كشور.....
۳۳۱	فصل دوم: اهانت به مقدسات مذهبى و سوء قصد به مقامات داخلى.....

- فصل سوم: سوء قصد به مقامات سیاسی خارجی ۳۳۲
- فصل چهارم: تهیه و ترویج سکه قلب ۳۳۳
- فصل پنجم: جعل و تزویر ۳۳۵
- فصل ششم: محو یا شکستن مهر و پلمپ و سرقت نوشته‌ها از
اماکن دولتی ۳۴۲
- فصل هفتم: فرار محبوسین قانونی و اخفای مقصرین ۳۴۴
- فصل هشتم: غصب عناوین و مشاغل ۳۴۹
- فصل نهم: تخریب اموال تاریخی، فرهنگی ۳۵۱
- فصل دهم: تقصیرات مقامات و مأمورین دولتی ۳۵۷
- فصل یازدهم: ارتشا و ربا و کلاهبرداری ۳۶۴
- فصل دوازدهم: امتناع از انجام وظایف قانونی ۳۷۱
- فصل سیزدهم: تعدیات مأمورین دولتی نسبت به دولت ۳۷۱
- فصل چهاردهم: تمرد نسبت به مأمورین دولت ۳۷۷
- فصل پانزدهم: هتک حرمت اشخاص ۳۷۷
- فصل شانزدهم: اجتماع و تبانی برای ارتکاب جرایم ۳۷۸
- فصل هفدهم: جرایم علیه اشخاص و اطفال ۳۷۹
- فصل هجدهم: جرایم ضد عفت و اخلاق عمومی ۳۸۹
- فصل نوزدهم: جرایم بر ضد حقوق تکالیف خانوادگی ۳۹۷
- فصل بیستم: قسم و شهادت دروغ و افشای سر ۴۰۱

۴۰۳	فصل بیست و یکم: سرقت و ربودن مال غیر.....
۴۰۹	فصل بیست و دوم: تهدید و اکراه.....
۴۱۰	فصل بیست و سوم: ورشکستگی.....
۴۱۰	فصل بیست و چهارم: خیانت در امانت.....
۴۱۳	فصل بیست و پنجم: احراق و تخریب و اتلاف اموال و حیوانات.....
۴۱۹	فصل بیست و ششم: هتک حرمت منازل و املاک غیر.....
۴۲۲	فصل بیست و هفتم: افترا و توهین و هتک حرمت.....
	فصل بیست و هشتم: تجاهر به استعمال مشروبات الکلی و قماربازی و ولگردی.....
۴۲۴	فصل بیست و نهم: جرایم ناشی از تخلفات رانندگی.....
۴۲۹	فصل سی ام: جرائم رایانه ای مصوب ۱۳۸۸.....
۴۳۵	بخش یکم: جرائم و مجازات ها.....
	فصل یکم: جرائم علیه محرمانگی داده‌ها و سامانه‌های رایانه‌ای و مخابراتی.....
۴۳۵	مبحث یکم: دسترسی غیرمجاز.....
۴۳۵	مبحث دوم: شنود غیرمجاز.....
۴۳۶	مبحث سوم: جاسوسی رایانه‌ای.....
۴۳۶	فصل دوم: جرایم علیه صحت و تمامیت داده‌ها و سامانه‌های رایانه‌ای و مخابراتی.....
۴۳۹	

۴۳۹	مبحث یکم: جعل رایانه‌ای.....
	مبحث دوم: تخریب و اخلال در داده‌ها یا سامانه‌های رایانه‌ای و
۴۳۹	مخابراتی.....
۴۴۱	فصل سوم: سرقت و کلاهبرداری مرتبط با رایانه.....
۴۴۳	فصل چهارم: جرائم علیه عفت و اخلاق عمومی.....
۴۴۶	فصل پنجم: هتک حیثیت و نشر اکاذیب.....
۴۴۸	فصل ششم: مسؤولیت کیفری اشخاص.....
۴۵۳	فصل هفتم: سایر جرائم.....
۴۵۴	فصل هشتم: تشدید مجازات‌ها.....
۴۵۶	بخش دوم: آئین دادرسی.....
۴۵۶	بخش سوم: سایر مقررات.....
	قانون تشدید مجازات مرتکبین ارتشاء و اختلاس و کلاهبرداری
	مصوب ۱۳۶۴ مجلس شورای اسلامی و تأیید ۱۳۶۷ مجمع
۴۵۸	تشخیص مصلحت نظام.....
۴۷۰	قانون دائمی شدن قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۷.....
	قانون ممنوعیت تبلیغات و معرفی محصولات و خدمات غیرمجاز
	و آسیب رسان به سلامت در رسانه‌های ارتباط جمعی داخلی و
۴۷۱	بین‌المللی و فضاهای مجازی مصوب ۱۳۹۷.....

راهنما

خوانندگان گرامی! لازم به یادآوری است که نشانه های درج شده در ابتدای هر ماده قانونی نشانگر درجه اهمیت ماده های ذکر شده می باشد. به طوری که مواد قانونی که دارای علامت می باشند از بیشترین درجه اهمیت نسبت به سایر مواد قانونی برخوردار هستند. که این مواد را ممتاز می نامیم و بدیهی است سایر مواد از لحاظ اهمیت آزمونی و کاربردی از اهمیت کمتری برخوردارند. به طوری که علامت های   در ابتدای سایر مواد قانونی به تدریج نشانگر درجه اهمیت خیلی مهم و مهم میباشند.

لازم به ذکر است آن دسته از مواد قانونی که در ابتدای آنها هیچ نشانه ای وجود ندارد از درجه اهمیت آزمونی و کاربردی پایین تری نسبت به سایر مواد قرار دارند.

قانون مجازات اسلامی (مصوب ۹۲/۲/۱)

کتاب اول: کلیات
بخش اول: مواد عمومی
فصل اول: تعاریف

□ ماده ۱- قانون مجازات اسلامی مشتمل بر

- ۱- جرائم
۲- و مجازات های حدود، قصاص، دیات و تعزیرات، اقدامات تأمینی و تربیتی،
۳- شرایط و موانع مسؤولیت کیفری
۴- و قواعد حاکم بر آنها

است.

ماده ۲- هر رفتاری اعم از (فعل یا ترک فعل) که در قانون برای آن مجازات

تعیین شده است، جرم محسوب می شود.

رأی وحدت رویه شماره ۶۱۶ مورخ ۱۳۷۶/۳/۶

موضوع:

صادر کنندگان کالا بایستی درموقع صدور، متعهد شوند که ارز حاصل از صادرات خود را به ایران انتقال داده و به بانکهای مجاز دولتی بفروشند و تخلف از مفاد پیمان که اصطلاحاً پیمان یا تعهد ارزی نامیده میشود جرم محسوب میگردد و با تصویب قانون مجازات اسلامی جرم مزبور نسخ نگردیده است.

متن رأی:

به موجب ماده ۵ قانون راجع به واگذاری معاملات ارزی به بانک ملی ایران مصوب اسفند ماه سال ۱۳۳۶ و تبصره یک آن صادر کنندگان کالا بایستی درموقع صدور، متعهد شوند که ارز حاصل از صادرات خود را به ایران انتقال داده و به بانک های مجاز دولتی بفروشند و مطابق ماده ۷ قانون مذکور تخلف از مفاد پیمان که اصطلاحاً پیمان یا تعهد ارزی نامیده می شود جرم محسوب میگردد و ماده ۱۳ قانون مقررات صادرات و واردات مصوب سال ۷۲ که صادر کنندگان کالا (باستثنای نفت خام و فرآوردههای پایین دستی آن) را از تعهد ارزی معاف نموده به معنای جرم ندانستن عمل و یا تخفیف در مجازات مقرر نیست تا مشمول ماده ۱۱ قانون مجازات اسلامی گردیده از مجازات معاف شود بلکه صرفاً ناظر به عدم انعقاد پیمان ارزی در همان سال ۷۲ می باشد بخصوص که ماده اخیر الذکر عدم اعمال مفاد آنرا در مورد قوانینی که برای مدت معین و موارد خاص وضع گردیده با صراحت قید کرده است علی هذا رأی شعبه ۲۲ دادگاه تجدید نظر استان تهران که متضمن نقض حکم برائت متخلف از تعهد ارزی و محکومیت وی می باشد نتیجتاً صحیح ومنطبق با موازین قانونی تشخیص می شود این رأی که به استناد ماده ۳ اضافه شده به قانون آیین دادرسی کیفری مصوب سال ۱۳۳۷ صادر گردیده برای کلیه دادگاهها در موارد مشابه لازم الاتباع است.

فصل دوم: قلمرو اجرای قوانین جزائی در مکان

▣▣ ماده ۳- قوانین جزائی ایران درباره کلیه اشخاصی که در قلمرو حاکمیت

(- زمینی،
 - دریایی
 - و هوایی)

جمهوری اسلامی ایران مرتکب جرم شوند اعمال می‌شود مگر

آنکه به موجب قانون ترتیب دیگری مقرر شده باشد.

▣▣ ماده ۴- هرگاه (قسمتی از جرم یا نتیجه آن) در قلمرو حاکمیت ایران واقع

شود، در حکم جرم واقع شده در جمهوری اسلامی ایران است.

▣▣ ماده ۵- هر شخص ایرانی یا غیر ایرانی که در خارج از قلمرو حاکمیت

ایران مرتکب یکی از جرائم زیر یا جرائم مقرر در قوانین خاص گردد، طبق

قوانین جمهوری اسلامی ایران محاکمه و مجازات می‌شود و هرگاه رسیدگی

به این جرائم در خارج از ایران به صدور حکم محکومیت و اجرای آن منتهی

شود، دادگاه ایران در تعیین مجازات های تعزیری، میزان محکومیت اجرا

شده را محاسبه می‌کند.

(- نظام،
 - امنیت داخلی یا خارجی،
 - تمامیت ارضی یا
 - استقلال جمهوری اسلامی ایران)

الف- اقدام علیه

ب- جعل

- مهر،
- امضا،
- حکم،
- فرمان
- یا دستخط

مقام رهبری یا استفاده از آن،

پ- جعل

- مهر،
- امضا،
- حکم،
- فرمان یا
- دستخط رسمی

- رئیس جمهور،
- رئیس قوه قضائیه،
- رئیس و نمایندگان مجلس شورای اسلامی،
- رئیس مجلس خبرگان،
- رئیس دیوان عالی کشور،
- دادستان کل کشور،
- اعضای شورای نگهبان،
- رئیس و اعضاء مجمع تشخیص مصلحت نظام،
- وزراء یا معاونان رئیس جمهور

و یا استفاده از آن‌ها

ت- جعل آراء

- مراجع قضائی یا
- اجرائیه های صادره از این مراجع یا
- سایر مراجع قانونی

و یا استفاده از آن‌ها

ث- جعل (- اسکناس رایج یا (- اسناد تعهدآور بانکی ایران) و همچنین جعل (- اسناد خزانه و (- اوراق مشارکت

صادر شده یا تضمین شده از طرف دولت یا (- تهیه یا (- ترویج) سکه قلب در مورد

مسکوکات رایج داخل.

▣▣▣ ماده ۶- به جرائم مستخدمان دولت اعم از (- ایرانی یا (- غیر ایرانی) که در

رابطه با شغل و وظیفه خود در خارج از قلمرو حاکمیت ایران مرتکب شده‌اند

و به جرائم (- مأموران سیاسی و کنسولی و دیگر (که از مصونیت سیاسی (- وابستگان دولت ایران

برخوردارند، طبق قوانین جمهوری اسلامی ایران رسیدگی می شود.

▣▣▣ ماده ۷- علاوه بر موارد مذکور در مواد فوق هر یک از اتباع ایران در

خارج از کشور مرتکب جرمی شود، در صورتی که در

(- ایران یافت شود و یا (- به ایران اعاده گردد) طبق قوانین جمهوری اسلامی ایران محاکمه و

مجازات می شود مشروط بر اینکه:

الف- رفتار ارتكابی به موجب قانون جمهوری اسلامی ایران جرم باشد.
 ب- در صورتی که جرم ارتكابی از جرایم موجب تعزیر باشد، متهم در محل وقوع جرم محاکمه و تبرئه نشده یا در صورت محکومیت، مجازات کلاً یا بعضاً درباره او اجرا نشده باشد.
 پ- طبق قوانین ایران موجبی برای منع یا موقوفی تعقیب یا موقوفی اجرای مجازات یا سقوط آن نباشد.

ماده ۸- هرگاه شخص غیر ایرانی در خارج از ایران علیه شخصی ایرانی یا علیه کشور ایران مرتکب جرمی به جز جرایم مذکور در مواد قبل شود و در

(- ایران یافت
 - و یا به ایران اعاده گردد) طبق قوانین جزائی جمهوری اسلامی ایران به

جرم او رسیدگی می شود، مشروط بر اینکه:

الف- متهم در جرایم موجب تعزیر در محل وقوع جرم، محاکمه و تبرئه نشده یا در صورت محکومیت، مجازات کلاً یا بعضاً درباره او اجراء نشده باشد.
 ب- رفتار ارتكابی در جرائم موجب تعزیر به موجب قانون جمهوری اسلامی ایران و قانون محل وقوع، جرم باشد.

ماده ۹- مرتکب جرایمی که به موجب (قانون خاص یا
 عهدنامه ها و
 مقررات بین المللی) در هر

کشوری یافت شود در همان کشور محاکمه می شود، اگر در ایران یافت شود، طبق قوانین جزائی جمهوری اسلامی ایران محاکمه و مجازات می گردد.

فصل سوم: قلمرو اجرای قوانین جزائی در زمان

▣ ماده ۱۰- در مقررات و نظامات دولتی مجازات و اقدام تأمینی و تربیتی باید به

موجب قانونی باشد که قبل از وقوع جرم مقرر شده است و مرتکب هیچ رفتاری اعم از فعل یا ترک فعل را نمی توان به موجب قانون مؤخر به مجازات یا اقدام تأمینی و تربیتی محکوم کرد، لکن چنانچه پس از وقوع جرم،

قانونی مبنی بر - تخفیف یا - عدم اجرای مجازات یا اقدام تأمینی و تربیتی یا وضع - از جهاتی مساعدتر به حال مرتکب

شود، نسبت به جرایم سابق بر وضع آن قانون تا صدور حکم قطعی، مؤثر خواهد بود. هرگاه به موجب قانون سابق، حکم قطعی لازم الاجرا صادر شده باشد، به ترتیب زیر عمل می شود:

الف- اگر رفتاری که در گذشته جرم بوده است به موجب قانون لاحق جرم شناخته نشود، حکم قطعی اجراء نمی شود و اگر در جریان اجرا باشد، اجرای آن موقوف می شود. در این موارد و همچنین در موردی که حکم قبلاً اجرا شده است، هیچ گونه اثر کیفی بر آن مترتب نیست.

ب- اگر مجازات جرمی به موجب قانون لاحق، تخفیف یابد، قاضی اجرای

احکام موظف است (قبل از شروع به اجراء یا در حین اجراء) از دادگاه صادر کننده حکم

قطعی، اصلاح آن را طبق قانون جدید تقاضا کند.

محکوم نیز می تواند از دادگاه صادر کننده حکم تخفیف مجازات را تقاضا نماید. دادگاه صادر کننده حکم، با لحاظ قانون لاحق، مجازات قبلی را تخفیف می دهد. مقررات این بند در مورد اقدامات تأمینی و تربیتی که در مورد اطفال بزهکار اجرا می شود نیز جاری است. در این صورت ولی یا سرپرست وی نیز می تواند تخفیف اقدام تأمینی و تربیتی را تقاضا کند. تبصره - مقررات فوق در مورد قوانینی که برای مدت معین و یا موارد خاص وضع شده است، مگر به تصریح قانون لاحق، اعمال نمی شود.

رأی وحدت رویه شماره ۴۵ مورخ ۱۳۶۵/۱۰/۲۵

موضوع:

ماده ۶ قانون مجازات اسلامی مصوب مهر ماه ۱۳۶۱ منصرف از قوانین و احکام الهی است.

متن رأی:

ماده ۶ قانون مجازات اسلامی مصوب مهرماه ۱۳۶۱ که مجازات و اقدامات تأمینی و تربیتی را بر طبق قانونی قرار داده که قبل از وقوع جرم وضع شده باشد منصرف از قوانین و احکام الهی از جمله راجع به قصاص می باشد که از صدر اسلام تشریح شده اند بنابراین رأی شعبه چهاردهم دیوان عالی کشور که حسب درخواست اولیاء دم و به حکم آیه شریفه «ولکم فی القصاص حیات یا اولی الالباب» بر این مبنا به قصاص صادر گردیده صحیح تشخیص می شود.

این رأی بر طبق ماده واحده قانون وحدت رویه قضائی مصوب ۱۳۲۸ برای شعب دیوان عالی کشور و دادگاه ها در موارد مشابه لازم الاتباع است.

رای وحدت رویه شماره ۶۱۶ مورخ ۱۳۷۶/۳/۶

موضوع:

ماده ۱۱ قانون مجازات اسلامی در مورد قانون صادرات و واردات کشور که سالانه برای مدت معین وضع می شود قابل اعمال نیست.

متن رأی:

به موجب ماده ۵ قانون راجع به واگذاری معاملات ارزی به بانک ملی ایران مصوب اسفندماه سال ۱۳۳۶ و تبصره یک آن صادر کنندگان کالا بایستی در موقع صدور، متعهد شوند که ارز حاصل از صادرات خود را به ایران منتقل داده و به بانک های مجاز دولتی بفروشند و مطابق ماده ۷ قانون مذکور تخلف از مفاد پیمان که اصطلاحاً پیمان یا تعهد ارزی نامیده می شود جرم محسوب می گردد و ماده ۱۳ قانون مقررات صادرات و واردات مصوب سال ۷۲ که صادر کنندگان کالا (به استثنای نفت خام و فرآورده های پایین دستی آن) را از تعهد ارزی معاف نموده به معنای جرم ندانستن عمل و یا تخفیف در مجازات مقرر نیست تا مشمول ماده ۱۱ قانون مجازات اسلامی گردیده از مجازات معاف شود بلکه صرفاً ناظر به عدم انعقاد پیمان ارزی در همان سال ۷۲ می باشد بخصوص که ماده اخیرالذکر عدم اعمال مفاد آن را در مورد قوانینی که برای مدت معین و موارد خاص وضع گردیده با صراحت قید کرده است علیهذا رأی شعبه ۲۲ دادگاه تجدید نظر استان تهران که متضمن نقض حکم برائت متخلف از تعهد ارزی و محکومیت وی می باشد نتیجتاً صحیح و منطبق با موازین قانونی تشخیص می شود. این رأی که به استناد ماده ۳ اضافه شده به قانون آئین دادرسی کیفری مصوب سال ۱۳۳۷ صادر گردیده برای کلیه دادگاه های در موارد مشابه لازم الاتباع است.

▣▣▣ ماده ۱۱- قوانین زیر نسبت به جرایم سابق بر وضع قانون، فوراً اجراء می شود:

الف- قوانین مربوط به تشکیلات قضایی و صلاحیت؛

ب- قوانین مربوط به ادله اثبات دعوا تا پیش از اجرای حکم؛

ج- قوانین مربوط به شیوه دادرسی؛

د- قوانین مربوط به مرور زمان؛

تبصره- در صورتی که در مورد بند (ب)، حکم قطعی صادر شده باشد، پرونده برای بررسی به دادگاه صادر کننده حکم قطعی ارسال می شود.

فصل چهارم: قانونی بودن جرایم، مجازات‌ها و دادرسی کیفری

▣▣▣ ماده ۱۲- حکم به $\left(\begin{array}{l} \text{- مجازات یا اقدام تأمینی و تربیتی و} \\ \text{- اجرای آن‌ها} \end{array} \right)$ باید از

طریق دادگاه صالح، به موجب قانون و با رعایت شرایط و کیفیات مقرر در آن باشد.

▣▣▣ ماده ۱۳- حکم به $\left(\begin{array}{l} \text{- مجازات یا اقدام تأمینی و تربیتی و} \\ \text{- اجرای آن‌ها} \end{array} \right)$ حسب مورد

نباید از میزان و کیفیتی که در $\left(\begin{array}{l} \text{قانون یا} \\ \text{حکم دادگاه} \end{array} \right)$ مشخص شده است، تجاوز

کند و هر گونه صدمه و خسارتی که از این جهت حاصل شود، در صورتی

که از روی عمد یا تقصیر باشد، حسب مورد موجب مسئولیت کیفری و مدنی

است و در غیر این صورت، خسارت از بیت المال جبران می‌شود.

بخش دوم: مجازات‌ها

فصل اول: مجازات‌های اصلی

□ ماده ۱۴- مجازات‌های مقرر در این قانون چهار قسم است:

- الف- حد،
- ب- قصاص
- پ- دیه
- ت- تعزیر

تبصره- چنانچه رابطه علیت بین رفتار شخص حقوقی و خسارت وارد شده

احراز شود (- و خسارت، - دیه) قابل مطالبه خواهد بود. اعمال مجازات تعزیری

بر اشخاص حقوقی مطابق ماده (۲۰) خواهد بود.

ماده ۱۵- حد مجازاتی است که در شرع مقدس، موجب، نوع، میزان و کیفیت اجرای آن

تعیین شده است.

ماده ۱۶- قصاص، مجازات اصلی جنایات عمدی بر

است	{	- نفس، - اعضا - و منافع
-----	---	-------------------------------

که به شرح مندرج در کتاب سوم این قانون اعمال می‌شود.

▣ ماده ۱۷- دیه اعم از

مالی است که در شرع مقدس	{	- مقدر - و غیر مقدر،
-------------------------	---	-------------------------

برای ایراد	{	- جنایت غیر عمدی بر نفس، اعضاء و منافع و یا - جنایت عمدی در مواردی که به هر جهتی به قصاص ندارد،
------------	---	---

موجب قانون مقرر می‌شود.

▣ ماده ۱۸- تعزیر مجازاتی است که مشمول عنوان

تعیین و اعمال می‌گردد.	{	- حد، قصاص یا دیه نیست و - به موجب قانون در مورد ارتکاب محرمات شرعی یا نقض مقررات حکومتی
------------------------	---	--

نوع، مقدار، کیفیت اجراء و مقررات مربوط به تخفیف، تعلیق، سقوط و

سایر احکام تعزیر به موجب قانون تعیین می‌شود، دادگاه در صدور حکم

تعزیری، با رعایت مقررات قانونی، موارد زیر را مورد توجه قرار می‌دهد:

الف- انگیزه مرتکب و وضعیت ذهنی و روانی وی حین ارتکاب جرم،

ب- شیوه ارتکاب جرم، گستره نقض وظیفه و نتایج زیان بار آن،

پ- اقدامات مرتکب پس از ارتکاب جرم،

ت- سوابق و وضعیت فردی، خانوادگی و اجتماعی مرتکب و تأثیر تعزیر بر وی.

▣ ماده ۱۹- مجازات های تعزیری به هشت درجه تقسیم می شود:

درجه ۱- $\left(\begin{array}{l} - \text{حبس بیش از بیست و پنج سال.} \\ - \text{جزای نقدی بیش از یک میلیارد (۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال.} \\ - \text{مصادره کل اموال.} \\ - \text{انحلال شخص حقوقی.} \end{array} \right)$

درجه ۲- $\left(\begin{array}{l} - \text{حبس بیش از پانزده تا بیست و پنج سال.} \\ - \text{جزای نقدی بیش از پانصد و پنجاه میلیون (۵۵۰,۰۰۰,۰۰۰)} \\ \text{ریال تا یک میلیارد (۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال.} \end{array} \right)$

درجه ۳- $\left(\begin{array}{l} - \text{حبس بیش از ده تا پانزده سال.} \\ - \text{جزای نقدی بیش از سیصد و شصت میلیون (۳۶۰,۰۰۰,۰۰۰)} \\ \text{ریال تا پانصد و پنجاه میلیون (۵۵۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال.} \end{array} \right)$

درجه ۴- $\left(\begin{array}{l} - \text{حبس بیش از پنج تا ده سال.} \\ - \text{جزای نقدی بیش از یکصد و هشتاد میلیون (۱۸۰,۰۰۰,۰۰۰)} \\ \text{ریال تا سیصد و شصت میلیون (۳۶۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال.} \\ - \text{انفصال دائم از خدمات دولتی و عمومی.} \end{array} \right)$

- درجه ۵-
- حبس بیش از دو تا پنج سال.
 - جزای نقدی بیش از هشتاد میلیون (۸۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال تا یکصد و هشتاد میلیون (۱۸۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال.
 - محرومیت از حقوق اجتماعی بیش از پنج تا پانزده سال.
 - ممنوعیت دائم از یک یا چند فعالیت شغلی یا اجتماعی برای اشخاص حقوقی.
 - ممنوعیت دائم از دعوت عمومی برای افزایش سرمایه برای اشخاص حقوقی.

- درجه ۶-
- حبس بیش از شش ماه تا دو سال.
 - جزای نقدی بیش از بیست میلیون (۲۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال تا هشتاد میلیون (۸۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال:
 - شلاق از سی و یک تا هفتاد و چهار ضربه و تا نود و نه ضربه در جرائم منافی عفت.
 - محرومیت از حقوق اجتماعی بیش از شش ماه تا پنج سال.
 - انتشار حکم قطعی در رسانه ها.
 - ممنوعیت از یک یا چند فعالیت شغلی یا اجتماعی برای اشخاص حقوقی حداکثر تا مدت پنج سال.
 - ممنوعیت از دعوت عمومی برای افزایش سرمایه برای اشخاص حقوقی حداکثر تا مدت پنج سال.
 - ممنوعیت از اصدار برخی از اسناد تجاری توسط اشخاص حقوقی حداکثر تا مدت پنج سال.

<p style="text-align: center;">- حبس از نود و یک روز تا شش ماه.</p> <p style="text-align: center;">- جزای نقدی بیش از ده میلیون (۱۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال تا بیست میلیون (۲۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال.</p> <p style="text-align: center;">- شلاق از یازده تا سی ضربه.</p> <p style="text-align: center;">- محرومیت از حقوق اجتماعی تا شش ماه.</p>	درجه ۷-
<p style="text-align: center;">- حبس تا سه ماه.</p> <p style="text-align: center;">- جزای نقدی تا ده میلیون (۱۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال.</p> <p style="text-align: center;">- شلاق تا ده ضربه.</p>	درجه ۸-

تبصره ۱- موارد محرومیت از حقوق اجتماعی همان است که در مجازات های تبعی ذکر شده است.

تبصره ۲- مجازاتی که حداقل آن منطبق بر یکی از درجات فوق و حداکثر آن منطبق با درجه بالاتر باشد، از درجه بالاتر محسوب می شود.

تبصره ۳- در صورت تعدد مجازات ها، مجازات شدیدتر و در صورت عدم امکان تشخیص مجازات شدیدتر، مجازات حبس ملاک است. همچنین اگر مجازاتی با هیچ یک از بندهای هشت گانه این ماده مطابقت نداشته باشد، مجازات **درجه هفت** محسوب می شود.

تبصره ۴- مقررات این ماده و تبصره های آن تنها جهت تعیین درجه مجازات است و تأثیری در میزان حداقل و حداکثر مجازات های مقرر در قوانین جاری ندارد.

تبصره ۵- ضبط اشیاء و اموالی که در $\left[\begin{array}{l} \text{ارتکاب جرم به کار رفته یا} \\ \text{مقصود از آن به کارگیری در} \\ \text{ارتکاب جرم بوده است} \end{array} \right]$ از

شمول این ماده و بند (ب) ماده (۲۰) خارج و در مورد آن‌ها برابر ماده ۲۱۵ این قانون عمل خواهد شد. در هر مورد که حکم به مصادره اموال صادر می شود باید هزینه های متعارف زندگی محکوم و افراد تحت تکلف او مستثنی شود.

ماده ۲۰- در صورتی که شخص حقوقی براساس ماده (۱۴۳) این قانون مسؤول شناخته شود، با توجه به شدت جرم ارتكابی و نتایج زیان بار آن، به یک تا دو مورد از موارد زیر محکوم می شود؛ این امر مانع از مجازات شخص حقیقی نیست:

الف- انحلال شخص حقوقی.

ب- مصادره کل اموال.

پ- ممنوعیت از یک یا چند فعالیت شغلی یا اجتماعی به طور دائم یا حداکثر برای مدت پنج سال.

ت- ممنوعیت از دعوت عمومی برای افزایش سرمایه به طور دائم یا حداکثر برای مدت پنج سال.

ث- ممنوعیت از اصدار برخی از اسناد تجاری حداکثر برای مدت پنج سال.

ج- جزای نقدی.

چ- انتشار حکم محکومیت به وسیله رسانه ها.

تبصره- مجازات موضوع این ماده در مورد اشخاص حقوقی

(- دولتی و یا
- عمومی غیر دولتی
- در مواردی که اعمال حاکمیت می کنند،
اعمال نمی شود.

▣▣ ماده ۲۱- میزان جزای نقدی قابل اعمال بر اشخاص حقوقی حداقل دو برابر و حداکثر چهار برابر مبلغی است که در قانون برای ارتکاب آن به وسیله اشخاص حقیقی تعیین می شود.

▣▣ ماده ۲۲- (- انحلال شخص حقوقی و
- مصادره اموال آن
زمانی اعمال می شود که

برای ارتکاب جرم به وجود آمده، یا با انحراف از هدف مشروع نخستین، فعالیت خود را منحصراً در جهت ارتکاب جرم تغییر داده باشد.

فصل دوم: مجازات های تکمیلی و تبعی

▣▣▣ ماده ۲۳- دادگاه می تواند فردی را که به (- حد،
- قصاص
- یا مجازات تعزیری از
درجه شش تا درجه یک

محکوم کرده است با رعایت شرایط مقرر در این قانون، متناسب با جرم ارتكابی و خصوصیات وی به یک یا چند مجازات از مجازات های تکمیلی زیر محکوم نماید؛

الف- اقامت اجباری در محل معین.

- ب- منع از اقامت در محل یا محل های معین.
- پ- منع از اشتغال به شغل، حرفه یا کار معین.
- ت- انفصال از خدمات دولتی و عمومی.
- ث- منع از رانندگی با وسایل نقلیه موتوری و یا تصدی وسایل موتوری.
- ج- منع از داشتن دسته چک و یا اصدار اسناد تجارتي.
- چ- منع از حمل سلاح.
- ح- منع از خروج اتباع ایران از کشور.
- خ- اخراج بیگانگان از کشور.
- د- الزام به خدمات عمومی.
- ذ- منع از عضویت در احزاب، گروه‌ها و دستجات سیاسی یا اجتماعی.
- ر- توقیف وسایل ارتکاب جرم یا رسانه یا مؤسسه دخیل در ارتکاب جرم.
- ز- الزام به یادگیری حرفه، شغل یا کار معین.
- ژ- الزام به تحصیل.
- س- انتشار حکم محکومیت قطعی.
- تبصره ۱-** مدت مجازات تکمیلی بیش از دو سال نیست، مگر در مواردی که قانون به نحو دیگری مقرر نماید.
- تبصره ۲-** چنانچه مجازات تکمیلی و مجازات اصلی از یک نوع باشد، فقط مجازات اصلی مورد حکم قرار می‌گیرد.
- تبصره ۳-** آیین نامه راجع به کیفیت اجرای مجازات تکمیلی ظرف شش ماه از تاریخ لازم الاجراء شدن این قانون، توسط وزیر دادگستری تهیه می‌شود و به تصویب رئیس قوه قضائیه می‌رسد.